

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

29 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte - Toma Nadejda,

Judecătorii- Timofti Vladimir, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Guzun Ion,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2020, în cauza penală în privința lui

Vîrtosu Radjan XXXXX, născut la 27 iunie 1983, originar și domiciliat în raionul Căușeni, s. Cârnațeni.

Termenul de examinare:

prima instanță: 03.10.2019 – 24.01.2020

instanța de apel: 19.02.2020 – 13.10.2020

instanța de recurs: 13.01.2021 – 29.06.2021

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni (sediul central) din 24 ianuarie 2020, *cauza fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală*, Vîrtosu Radjan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 2 (doi) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

În temeiul art. 90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea executării pedepsei cu închisoare, pe o perioadă de probațiune de 3 (trei) ani.

A fost dispusă încasarea de la Vîrtosu Radjan în contul statului a cheltuielilor judiciare suportate la întocmirea Raportului de expertiză judiciară nr. 201930COI34 din 05 septembrie 2019, în sumă de 4638 (patru mii șase sute treizeci și opt) lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Vîrtosu Radjan la data de 13 august 2019, aproximativ la orele 07⁰⁰, fiind treaz, deținând permis de conducere, în termen, de categoria „B” și „C”, conducând mijlocul de transport de model „XXXXX”, cu nr. de înmatriculare XXXXX, pe traseul XXXXX, XXXXX, în porțiunea de traseu dintre sat. XXXXX și sat. XXXXX, deplasându-se în direcția satului XXXXX, a ignorat prevederile art. 2 al Regulamentului Circulației Rutiere care prevede că: „În Republica Moldova vehiculele se conduc pe partea dreaptă a carosabilului în sensul de mers” și art. 45 al aceluiași Regulament care prevede că: alin. (1) „Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; b)

dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii; d) situația rutieră.” Alin. (2) „ În cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului.” Astfel, dând dovada de sineîncredere exagerată, neținând cont că se deplasa pe un drum cu curbe și de gradul de vizibilitate mai redus în curbă, în preajma pilonului electric nr. 199, întrând în curbă, a ieșit pe banda opusă de deplasare și deplasându-se pe contrasens, a tamponat biciclistul Căpșună XXXXX, locuitorul raionului XXXXX, care a ieșit pe traseu cu bicicleta din partea dreapta. În rezultatul impactului, biciclistul Căpșună XXXXX, conform raportului de expertiză judiciară nr. 201930C0134 din 05.09.2019, a decedat în rezultatul traumei vertebro-medulare cu fractura vertebrei C3-C4, sectorul cervical cu hemoragii în spațiul epidural a canalului medular și măduva spinării, confirmate histologic. Leziunile corporale depistate au fost produse prin acțiunea traumatică cu un corp (-uri), dur, contondent (-e) prin mecanism de lovire și alunecare, posibil în timpul și circumstanțele indicate în ordonanță, cu 0-30 minute până la deces, sînt în legătură cauzală directă cu decesul, sunt caracteristice traumatismului de transport (accident rutier) și în comun după criteriul pericolului pentru viață se califică ca vătămare corporală gravă.

Acțiunile lui Vîrtosu Radjan au fost încadrate în baza art. 264 alin.(3) lit. b) Cod penal, *încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență decesul unei persoane”*.

3. Nefiind de acord cu soluția adoptată, procurorul în Procuratura raionului Căușeni, Vrancean Tatiana, a declarat apel, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Vîrtosu Radjan să fie condamnat în baza art. 264 alin.(3) lit. b) Cod penal la 2 (doi) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

În motivarea apelului, acuzatorul de stat a indicat că, prima instanță la adoptarea sentinței a admis o apreciere eronată și detașată de principiile generale ale procesului penal, inclusiv scopul legii penale, a circumstanțelor importante pentru individualizarea pedepsei penale, în acest sens interpretând extensiv și defavorabil atât normele Codului de procedură penală cât și normele Codului penal, fapt ce a adus la aplicarea unei pedepse non privative de libertate. Au fost cercetate probe suficiente cu referire la individualizarea pedepsei penale față de inculpatul Vîrtosu Radjan, însă pe cale de consecință, din alte careva motive, instanța a reținut necesitatea aplicării unei pedepsei non privative de libertate, în temeiul art. 90 Cod penal.

În contextul enunțat, a considerat că instanța urma a reține și scopul pedepsei penale, care este indicat la alin. (2) al art. 61 Cod penal - corectarea condamnatului. Pedepsa penală se aplică nu pentru a cauza suferințe fizice condamnatului sau să-i înjosească demnitatea, ci pentru a-i schimba concepțiile și convingerile greșite care l-au influențat în vederea comiterii infracțiunii și pentru a-i educa stima față de normele scrise și nescrise ale societății. Un alt

scop este evidențiat ca fiind - prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni de către condamnat. Acest scop este atins prin corectarea și reeducarea condamnatului, care, după ce va executa pedeapsa, nu va urma din nou calea infracțională, prevenirea generală a infracțiunilor, adică, prevenirea săvârșirii infracțiunilor din partea altor persoane decât cele condamnate. Acesta se realizează prin amenințarea cu pedeapsa.

Astfel, simpla conștientizare de către justițiabil a faptului că pentru săvârșirea oricărei infracțiuni se aplică inevitabil o pedeapsă, contribuie la prevenirea săvârșirii infracțiunilor de către persoanele predispuse, apreciind în cumul și comportamentul inculpatului în proces. Atâta timp cât justițiabilului ca rezultat al săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, i-a fost aplicată o pedeapsă sub formă de închisoare cu aplicarea art. 90 Cod penal, nu se poate vorbi că el a conștientizat rolul lui negativ în societate.

În consecință, acuzarea critică hotărârea instanței judecătorești sub aspectul blândeții pedepsei, din motiv că prima instanță la aplicarea art. 90 Cod penal, a ignorat principiul individualizării pedepsei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2020 a fost respins, ca nefondat, apelul declarat, cu menținerea sentinței atacate.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că la pronunțarea sentinței, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei și just a ajuns la concluzia că inculpatul Vîrtosu Radjan a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, aplicându-i o pedeapsă echitabilă și proporțională faptelor comise.

Concomitent, instanța de apel a relatat că la numirea pedepsei inculpatului Vîrtosu Radjan, instanța de fond a respectat prevederile art. art. 6, 7, 61, 75 – 78 din Codul penal, a ținut cont de faptul că inculpatul a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederile art. 364¹ alin. (4) Cod penal, s-a căit sincer de cele comise, astfel justificat a considerat necesar aplicarea în privința acestuia a unei pedepsei penale sub formă de închisoare cu aplicarea art. 90 din Codul penal.

5. Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, procurorul a declarat recurs ordinar prin care a solicitat casarea parțială a acesteia în partea ce ține de individualizarea pedepsei, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea solicitărilor sale, recurentul, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, a menționat că quantumul pedepsei numite inculpatului Vîrtosu Radjan dar și modalitatea de executare a pedepsei închisorii aleasă de către instanța de fond în privința respectivului nu este în acord cu principiul proporționalității, având în vedere fapta săvârșită dar și impactul social al ei.

Precizează acuzarea, că ținând cont de raționamentul de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal, în cauza inculpatului Vîrtosu Radjan nu s-au constatat circumstanțe ce ar justifica suspendarea condiționată a pedepsei cu

închisoarea, or, personalitatea inculpatului nu prezintă garanțiile unei bune conduite, care ar fi permis instanțelor de fond și apel de a da dovadă de clemență în privința respectivului.

Consideră, că pedeapsa stabilită inculpatului Vîrtosu Radjan cu suspendare condiționată a executării pedepsei, pentru infracțiunea prevăzută de art. 217 alin. (3) lit. c) Codul penal, contravine prevederilor art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, deoarece ea nu cuprinde motivele de aplicare a pedepsei mai ușoară și motivele de aplicare a pedepsei cu suspendare condiționată a executării ei, or, pedeapsa aplicată nu-și va atinge scopul de corectare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui cât și din partea altor persoane.

5.1. Avocatul Rusanovschi Iulian în numele inculpatului Vîrtosu Radjan, a depus referință la recursul declarat de procuror, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

6. Judecând recursul ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi respins ca inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să respingă recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit practicii judiciare constante erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Reieșind din conținutul cererii de recurs, Colegiul penal lărgit atestă, că acuzatorul de stat invocă în calitate de temeiuri pentru casarea deciziei instanței de apel art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, care stabilesc, că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când: 6) *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau când* 10) *s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Având în vedere argumentele recursului, Colegiul penal lărgit conchide că acuzatorul de stat critică decizia instanței de apel dintr-un singur considerent, și anume din motivul că, în opinia sa, instanța de apel greșit a menținut sentința în partea stabilirii în privința inculpatului a unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării acesteia, în temeiul art. 90 Cod penal.

Raportând însă argumentele invocate la circumstanțele speței, Colegiul penal relevă, că aceste temeuri nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului, nefiind stabilită presupusa eroare de drept invocată de recurent.

Reieșind din partea descriptivă a deciziei contestate, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond au constatat și au apreciat corect circumstanțele de fapt și de drept la stabilirea pedepsei inculpatului, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, ținând cont de prevederile art. art. 61, 75-77, 84, 87, 90 Cod penal și art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Conform art. 7 Cod penal, la aplicarea legii penale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea penală.

Potrivit prevederilor art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și, respectiv, are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane.

În conformitate cu art. 75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovată de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

O pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

Astfel, analizând în ansamblu totalitatea probelor administrate și cercetate în cadrul întregului proces penal, Colegiul penal lărgit consideră că instanțele de fond corect au conchis, că vinovăția inculpatului Vîrtosu Radjan este pe deplin dovedită și acțiunile lui just au fost încadrate în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, care prevede pedeapsa sub formă de închisoare de pînă la 3 la 7 ani, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Totodată, reieșind din prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, instanța de apel corect a reținut opinia primei instanțe privind stabilirea unor noi limite de pedeapsă aplicabile în privința inculpatului, în baza cărora i-a fost stabilită inculpatului Vîrtosu Radjan, pentru infracțiunea comisă, cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, o pedeapsă definitivă cu suspendarea condiționată a executării acesteia, pe un termen de probațiune de 3 ani.

În practica judiciară constantă a fost statuat, că prin sintagma „*limitelor de pedeapsă prevăzută de lege*” legiuitorul a avut în vedere că pedeapsa, în cazul în care este închisoarea, se reduce cu o treime din maximumul și din minimumul

prevăzută de sancțiune, stabilindu-se noi limite cu care trebuie să opereze instanța de judecată la stabilirea pedepsei inculpatului.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit atestă, că instanța de apel corect a stabilit măsura și mărimea pedepsei în privința inculpatului, la aprecierea căreia au luat în considerație, că Vîrtosu Radjan și-a recunoscut vina și se căiește sincer de cele comise, a solicitat examinarea cauzei în procedură simplificată în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

Subsecvent, instanța de recurs reamintește, că categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice sunt expuse în Codul penal într-o anumită consecutivitate: de la cea mai blândă - amendă, până la cea mai aspră - detențiune pe viață.

În conformitate cu criteriile generale de individualizare a pedepsei, o pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative, prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

Respectiv, doar instanța de judecată este în măsură să înfăptuiască acțiunea de individualizare a pedepsei pentru infractorul care a săvârșit o infracțiune, având deplina libertate de acțiune în vederea realizării operațiunii respective, ținând seama de regulile și principiile prevăzute de Codul penal, la stabilirea felului, duratei ori a cuantumului pedepsei.

În privința dezacordului procurorului cu aplicarea de către instanța de apel a suspendării condiționate a executării pedepsei închisorii, Colegiul penal lărgit menționează, că potrivit prevederilor art. 90 alin. (1) Cod penal, dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai decît în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

În acest caz, instanța de judecată dispune neexecutarea pedepsei aplicate dacă, în perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă pe care l-a fixat, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin respectarea condițiilor probațiunii sau, după caz, a termenului de probă, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Așadar, raționamentul de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal, are la origine persoana și comportamentul acesteia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului în fazele de urmărire penală și de judecare a cauzei, cum vinovatul își apreciază fapta social periculoasă încă de la momentul descoperii ei cum ar fi: conduita bună a infractorului; stăruința depusă pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau pentru a repara paguba pricinuită, comportarea sinceră în cursul procesului.

Stabilirea duratei ori a cuantumului pedepsei de către instanța de judecată, într-un caz concret, se face în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite și cu pericolozitatea infractorului, care se evaluează după următoarele criterii:

- împrejurările și modul de săvârșire a infracțiunii, precum și mijloacele folosite;
- starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită;
- natura și gravitatea rezultatului produs sau a altor consecințe ale infracțiunii;
- motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit;
- natura și frecvența infracțiunilor care constituie antecedentele penale ale infractorului;
- conduita după săvârșirea faptei și în cursul procesului penal;
- nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială și socială etc.

Față de considerentele menționate, Colegiul penal lărgit conchide, că instanța de apel, menținând soluția primei instanțe cu privire la suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate, a ținut cont de faptul că potrivit art. 16 Cod penal, infracțiunea imputată inculpatului face parte din categoria infracțiunilor grave, săvârșită din imprudență, iar art. 90 Cod penal nu interzice dispunerea suspendării condiționate a executării pedepselor pentru săvârșirea acestui gen de infracțiuni, or, inculpatul Vîrtosu Radjan a recunoscut vina integral, s-a căit de cele comise, anterior a fost condamnat dar antecedentele penale sunt stinse, se caracterizează pozitiv la locul de trai, comportamentul pozitiv al inculpatului după comiterea faptei prejudiciabile, întrucât imediat a încercat să acorde primul ajutor victimei, a chemat salvarea, a contribuit la înmormântarea victimei și a despăgubit succesorul acesteia, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

Așadar, în contextul circumstanțelor evidențiate, Colegiul penal lărgit consideră că atât instanța de apel, cât și prima instanță corect au ajuns la concluzia, că este rațional de a stabili inculpatului pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, suspendarea condiționată a executării acesteia pentru o perioadă de probațiune, întrucât în acest caz scopul pedepsei poate fi atins și fără executarea reală a pedepsei închisorii, deoarece din circumstanțele speței rezultă că inculpatul a înțeles pericolul social al acțiunilor sale infracționale.

Relevant, la caz, Colegiul penal lărgit constată și faptul, că temeiurile invocate de către recurent, precum și argumentele acestuia au constituit obiect de examinare la judecarea cauzei în instanța de apel, și asupra acestora instanța judecătorească s-a expus argumentat în hotărârea pronunțată.

Subsidiar, Colegiul lărgit subliniază că, potrivit jurisprudenței CtEDO nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de instanțele inferioare. Or, în cazul în care acestea și-au motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs

poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției acestor instanțe (hotărârea CtEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei).

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul lărgit constată că instanța de apel și-a argumentat hotărârea în sensul menținerii aplicării art. 90 Cod penal, corect ajungând la concluzia că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă fără izolarea acestuia de societate și va atinge scopul restabilirii echității sociale. În aceste condiții instanța de recurs consideră, că n-a fost constatată prezența în speța examinată a unei erori de drept, care ar servi drept temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei contestate, deoarece instanța de apel n-a admis o eroare gravă de fapt, care ar afecta soluția acesteia.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 414-419 Cod de procedură penală, de aceea recursul ordinar declarat de procuror urmează a fi respins, ca inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2020, în cauza penală în privința lui **Vîrtosu Radjan XXXXX**.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **12 august 2021**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Timofti Vladimir

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Guzun Ion